

Қаралды:
Жаратылыстану-математика
мұғалімдерінің ӘБ жетекшісі
Джуманазарова Т.Б
№ 1 хаттамасы
« 19 » сәуір 2025ж.

Келісемін:
Директордың бейіндік оқыту
жөніндегі орынбасары
Болат А
« » 2025ж.

Бекітемін:
«Ақмола облысы білім басқармасының
Бұланды ауданы бойынша білім бөлімі
Макинск қаласының мектеп-лицейі» КММ
директоры Серік Н.
« » 2025ж.

« Өсімдіктану » факультативтік курстың бағдарламасы

Сынып: **6 «А»**
Биология пәні мұғалімі: **Дюсембаева А.К**

2025-2026 оқу жылы

Түсінік хат

Бағдарламада 6-сыныптың биология пәні бойынша берілетін тақырыптар толықтырып, қосымша ақпараттармен қамтылған. Оқушылардың танымдық қызығушылығын қанағаттандыру үшін алған білімдерін қолдана білу, туған жердің табиғи байлықтары, өсімдіктері мен жануарлары туралы қосымша ақпараттар іздестіре білу дағдыларын қалыптастыруға көп көңіл бөлінеді.

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының басты мақсаты - зияткерлік, дене бітімі және рухани дамыған азаматын қалыптастыру, тез өзгертін әлемде оның табысты болуын қамтамасыз ететін білім алудағы қажеттілігін қанағаттандыру болып табылады.

Осы орайда биология пәнінің негізгі мазмұны тірі ағзалардың құрылысы мен тіршілік әрекеттерінің ерекшеліктері туралы алғашқы көзқарасты дамыту, тірі организмдердің жасушалық құрылысының негізге алынатын түсініктері туралы, организм және биоценоз тіршілік деңгейінің негізгі формалары екендігі туралы көзқарас қалыптастыру, өсімдіктер мен жануарларды жүйелеп жіктеу туралы ұғым қалыптастыру, тірі организмдердің өзара және тіршілік ортасымен қарым-қатынасын, өсімдіктер, жануарлар, микроорганизмдер, саңырауқұлақтар дүниесінің ерекшеліктерін, олардың табиғаттағы, адам өміріндегі және жалпы тіршіліктегі жоғары мәні туралы білімнің құндылығын ұғынуға бағытталады. Осы қағидалар 6-сыныпқа арналған «Өсімдіктану» факультатив курсының бағдарламасында көрініс тапқан.

«Өсімдіктану» факультатив курсының негізгі мақсаты - адам мен табиғаттағы тіршілік әрекетінің өзара байланысын, қоршаған орта заңдылығын, құбылысын, нысандарын меңгерту, биология ғылымы пәндерін одан әрі меңгеруге мүмкіндік беретін білім, білік, дағдыларын жетілдіру және күнделікті өмірде, зертханалық жұмыстарды орындау мен табиғатқа саяхат кезінде қауіпсіздік ережелерді сақтауға дағдыландыру, танымдық қызығушылығын, интеллектуалдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту, қоршаған ортаны сақтау мен қорғауға тәрбиелеу;

Факультатив курстың мазмұнында өсімдіктер дүниесінің зерттелу тарихы, өсімдік жасушасының құрылысы, химиялық құрамы, өсімдіктердің техникалық, космостық ролі, өсімдіктер тіршілігіндегі қозғалыс, оның түрлері, өсімдіктерді вегетативті жолмен көбейту түрлері, өсімдіктердің жеке дамуы туралы тереңірек қарастырылған.

«Өсімдіктану» факультатив курсының бағдарламасы ҚР жалпы білім берудің мемлекеттік стандарты талаптарына сай жасалған.

Курс аптасына 1 сағат, барлығы 34 сағатқа есептелген.

Уақыт жиілігі, көлемі: аптасына 1 сағат, барлығы 34 сағат. 5 сарамандық жұмыс

Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау жүйесі:

- Әр тарау бойынша берілген сарамандық жұмыстардың орындалу көрсеткіші арқылы бағалау.
- Оқу жылы аяғында « Оқушы портфолиосы » бойынша әр оқушының жұмысын тыңдау арқылы бағалау.

Оқушылардың дайындығына қойылатын талаптар :

- өсімдіктердің тіршілігі жөніндегі ғылыми көпшілік кітаптардан мәліметтер , материалдар жинақтау;
- зертханалық жұмыстарды меңгеріп, нәтижесін талдап ала білу;
- өсімдіктердің жасушалық құрылысын зерттеумен айналысқан ғалымдардың еңбегімен танысу;
- ғылыми негізде жинақтаған материалдардан реферат жазып дағдылану, оқушы презентациясын жасау;
- өсімдіктердің тіршілік әрекеті, өсу заңдылықтары туралы ғаламтордан және газет, журналдардан оқып үйрену.

Курстың мазмұны:

Кіріспе. 1 сағат.

Ботаника - өсімдіктер дүниесін зерттейтін ғылым. Өсімдіктер дүниесінің алғаш зерттелуі.

Тіршілік кілті – өсімдікте. 5 сағат

Өсімдіктердің тіршілік ерекшеліктері. Өсімдіктер мен жануарлар арасындағы ерекшеліктер. Өсімдіктердің табиғаттағы, адам өміріндегі маңызы. Өсімдіктердің техникалық және тұрмыстық мәні.

Өсімдік жасушасының құрылысы. 4 сағат.

Өсімдік жасушасының құрылыс ерекшелігі. Цитоплазма, протоплазма. Пластидтер, пластидтердің түрөзгерісі. Физиологиялық белсенді заттар.

Өсімдік мүшелері және тіршілік жағдайлары. 12 сағат.

Жапырақ. Фотосинтез процесі. Өсімдіктердің космостық ролі. Транспирация құбылысы. Тамыр. Өсімдік тіршілігіндегі элементтердің маңызы.

Тыңайтқыштар. Өсімдіктердің азотты сіңіруі. «Жыртқыш» өсімдіктер

Өсімдіктердің қозғалуы. Тропизм және таксис. Өсімдіктердің құрғақшылыққа төзімділігі. Өсімдіктердің суыққа төзімділігі. Өсімдіктердің тұзға төзімділігі.

Практикалық жұмыс №1

«Өсімдіктердің өсуіне тыңайтқыш тардың әсері»

Өсімдіктердің жеке дамуы. 12 сағат.

Өсімдіктердің даму кезеңдері. Өсімдіктердің көбею жолдары. Вегетативті көбею. Бөлме өсімдіктері. Дәрілік өсімдіктер, оларды жинау ережелері. Жергілікті жердің дәрілік өсімдіктері. Жайылым өсімдіктері. Сәндік өсімдіктер

Кеппешөптер дайындау технологиясы.

Практикалық жұмыс №2

«Вегетативті көбею түрлері»

Практикалық жұмыс №3

«Мектеп гүлбақшасына сәндік өсімдіктер отырғызу»

Практикалық жұмыс №4

«Кеппешөптер дайындау және оны рәсімдеу»

Қорытынды сабақ. 1 сағат.

Тақырыптық - күнтізбелік жоспар:

№	Тақырыбы	Сағат саны	Түрі	Мерзімі
Кіріспе. 1 сағат				
1	Өсімдіктер дүниесінің зерттелу тарихы	1	02.09.2025ж	
Тіршілік кілті – өсімдікте. 5 сағат				
2	Өсімдіктердің тіршілік ерекшеліктері	1		09.09.2025ж
3	Өсімдіктер мен жануарлар арасындағы ерекшеліктер	1		16.09.2025ж
4	Өсімдіктердің табиғаттағы маңызы	1		23.09.2025ж
5	Өсімдіктердің адам өміріндегі маңызы	1		30.09.2025ж
6	Өсімдіктердің техникалық және тұрмыстық мәні.	1		07.10.2025ж
Өсімдік жасушасының құрылысы. 4 сағат				
7	Өсімдік жасушасының құрылыс ерекшелігі	1		14.10.2025ж
8	Цитоплазма, протоплазма	1		21.10.2025ж
9	Пластидтер, пластидтердің түрөзгерісі	1		04.11.2025ж
10	Физиологиялық белсенді заттар	1		11.11.2025ж
Өсімдік мүшелері және тіршілік жағдайлары. 11 сағат				
11	Жапырақ. Фотосинтез процесі. Өсімдіктердің космостық ролі	1		18.11.2025ж
12	Транспирация құбылысы	1		25.11.2025ж
13	Тамыр. Өсімдік тіршілігіндегі элементтердің маңызы.	1		02.12.2025ж
14	Тыңайтқыштар	1		09.12.2025ж
15	Практикалық жұмыс №1 «Өсімдіктердің өсуіне тыңайтқыш	1		16.12.2025ж

	тардың әсері»			
16	Өсімдіктердің азотты сіңіруі	1		23.12.2025ж
17	«Жыртқыш» өсімдіктер	1		13.01.2026ж
18	Өсімдіктердің қозғалуы	1		20.01.2026ж
19	Тропизм және таксис	1		24.01.2026ж
20	Өсімдіктердің құрғақшылыққа төзімділігі	1		03.02.2026ж
21	Өсімдіктердің суыққа төзімділігі	1		10.02.2026ж
22	Өсімдіктердің тұзға төзімділігі	1		17.02.2026ж
Өсімдіктердің жеке дамуы. 12 сағат.				
22	Өсімдіктердің даму кезеңдері	1		24.02.2026ж
23	Өсімдіктердің көбею жолдары	1		03.03.2026ж
24	Вегетативті көбею	1		10.03.2026ж
25	Практикалық жұмыс №2 «Вегетативті көбею түрлері»	1		17.03.2026ж
26	Бөлме өсімдіктері	1		07.04.2026ж
27	Дәрілік өсімдіктер, оларды жинау ережелері	1		14.04.2026ж
28	Жергілікті жердің дәрілік өсімдіктері	1		21.04.2026ж
29	Жайылым өсімдіктері	1		28.04.2026ж
30	Сәндік өсімдіктер	1		28.04.2026ж
31	Практикалық жұмыс №3 «Мектеп гүлбақшасына сәндік өсімдіктер отырғызу»	1		05.05.2026ж
32	Көппешөптер дайындау технологиясы	1		12.05.2026ж
33	Практикалық жұмыс №4 «Көппешөптер дайындау және оны рәсімдеу»	1		19.05.2026ж
34	Қорытынды сабақ	1		19.05.2026ж

Қолданылған әдебиеттер:

1. Т. Мұсақұлов «Ботаника»
2. П. А. Генкель «Физиология растений»
3. Л. В. Кудряшов, и др. «Ботаника с основами экологии»-М.,- Просвещение,-1979
4. С. Н. Коновалова. «Сборник развивающихся задач по ботанике: для 6-7 классов» - Кокшетау: «Келешек-2030», - 2008.
5. А. Ф. Мазурина «Наблюдения и труд детей в природе»М.- Просвещение,-1976
6. Н. А. Пугал, Д. И. Трайтак. «Кабинет биологии»-М., Владос, 2000
7. А. В. Яблоков. «Актуальные проблемы биологической науки»-М., Просвещение,- 1984
8. Г. Г. Захарченко. «Лабораторные работы по изучению полевых культур»- М., Владос, - 2003
9. Авторы-сост. А. А. Боднарук, Н. В. Ковылина. «Занимательные материалы и факты по общей биологии» - Волгоград, -Учитель, 2005.
- 10.<http://www.zoodrug.ru/topic1917.html>
- 11.<http://www.biologes.ru/metodicheskaya-kopilka/>